

ZMIANY PROGRAMOWE

w zakresie szkolenia
psów służbowych
do wyszukiwania
zapachów narkotyków

Fot. 1. Pasywne oznaczenie źródła zapachu poprzez „zamrożenie” ciała psa i target (wydłużone dotknięcie) przedmiotu nosem.

sierż. szt. Agnieszka Mikłasińska

Zakład Kynologii Policyjnej CSP

W toku prowadzonych działań mających na celu zwalczanie przestępczości narkotykowej ważną rolę odgrywają psy służbowe do wyszukiwania zapachów narkotyków. Ze względu na zgłaszane potrzeby jednostek terenowych aktywnie działających w tym zakresie, proces szkolenia psów ulega cyklicznym modyfikacjom. W niniejszym artykule zawarte są informacje o zmianach w katalogu umiejętności psa służbowego tej kategorii – zarówno tych, które w niedawnym czasie już nastąpiły, jak i tych, które są w trakcie wprowadzania.

Szeroko pojęty rynek narkotykowy, wraz ze wszystkimi swoimi gałęziami, jest poważnym problemem skali światowej. Organy ścigania opracowują coraz to nowe strategie przeciwdziałania tego rodzaju przestępczości, a przestępcy prześcigają się z nimi, usprawniając swoją działalność. Istotną rolę w tej walce odgrywają psy służbowe wyspecjalizowane w wykrywaniu zapachów narkotyków.

W szeregach Policji są obecnie 132 psy służbowe działające w tej dziedzinie (dane na dzień 17.11.2023 r. zawarte w Wykazie opiekunów i psów służbowych w Policji). Szkolenie duetu przewodnik – pies odbywa się w Zakładzie Kynologii Policyjnej w Sułkowicach i przeprowadzane jest według ściśle ustalonych zasad i wymogów, zatwierdzonych konkretną decyzją Komendanta Głównego Policji. Założenia organizacyjne kursu specjalistycznego dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania

narkotyków na przestrzeni lat ulegały zmianom. Celem tych zmian było zaspokojenie potrzeb szkoleniowych jednostek organizacyjnych Policji. Zgodnie z decyzją nr 80 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 marca 2020 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków (Dz. Urz. KGP poz. 11) taki kurs trwa 120 dni szkoleniowych (842 godziny lekcyjne) i prowadzony jest w systemie stacjonarnym. Decyzja ta wprowadziła dwie kluczowe zmiany w pracy psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków. Pierwsza z nich to sprecyzowanie sposobu oznaczenia miejsca, z którego dochodzi zapach narkotyków. Dawniej nie było jasno określone, w jaki sposób pies ma je wskazać – oznaczenie miało być czytelne dla przewodnika. Większość psów oznaczała w sposób aktywny poprzez drapanie. Wiele psów instynktownie preferuje tę formę sygnalizowania

i mimo iż jest ona bardzo czytelna, to często skutkowałą licznymi niezamierzonymi zniszczeniami drogich elementów pomieszczeń, pojazdów lub przedmiotów. Z tego powodu zostały podjęte działania wprowadzające zmiany sposobu sygnalizacji przez psy wykrytych zapachów narkotyków. Aktualna decyzja nr 80 mówi, że wskazane jest, aby pies po ujawnieniu miejsca występowania zapachu narkotyków dokonał zaznaczenia w sposób pasywny. Sposób pasywny wyklucza możliwość drapania, a pożądane jest tu oznaczenie źródła zapachu poprzez przyjęcie przy nim pozycji siedzącej lub leżącej, a jeżeli nie ma na to przestrzeni, pies powinien pozostać w miejscu i skupić się na źródle wydobywania się zapachu. Oznaczenie to w dalszym ciągu powinno być czytelne i oczywiste dla przewodnika.

Drugą istotną zmianą w programie kursu, która wpłynęła na wydłużenie czasu szkolenia o 30 dni szkoleniowych, jest umiejętność przeszukiwania wyznaczonego terenu otwartego. Wprowadzenie możliwości użycia psa tej kategorii do przeszukiwań terenu otwartego dało pole do jeszcze szerszego wykorzystania umiejętności psiego nosa. Umożliwia to odnalezienie określonych substancji psychoaktywnych porzuconych lub pozostawionych na danym obszarze. Niejednokrotnie podczas działań policyjnych przestępcy odrzucają środki psychoaktywne, których posiadanie jest zakazane prawem. Człowiekowi niezwykle trudno jest odszukać takie „zguby”. Tu przychodzi na ratunek niezawodny wyszkolony do takich sytuacji psi nos. Ponadto pomysłowość przestępców dotycząca potencjalnych miejsc do ukrycia niekiedy sporych ilości narkotyków ciągle ewoluuje. Po wprowadzeniu przeszukania terenu otwartego do katalogu umiejętności psa służbowego do wyszukiwania zapachów narkotyków także odnalezienie skrytek w otwartej przestrzeni nie stanowi już trudności. Ważnym aspektem tej umiejętności jest fakt, że psów tej kategorii nie używa się do wyszukiwania plantacji ziela konopi ani też do przeszukiwania rozległych terenów otwartych. Przed wprowadzeniem przeszukania terenu do katalogu umiejętności psów przedmiotowej kategorii katalog ten ograniczał się wyłącznie do przeszukiwania wagonów kolejowych, samochodów, bagażów oraz obiektów użyteczności publicznej.

Ze względu na potrzeby zgłaszane przez jednostki terenowe planowane są prace mające na celu wprowadzenie zmiany polegającej na wzbogaceniu katalogu umiejętności psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków o sprawdzenie osób w zakresie niezbędnym do wykrycia obecności środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów. Czynność ta ma być dokonywana w ramach kontroli osobistej. Polegać ma na sprawdzeniu odzieży, obuwia osoby, przedmiotów znajdujących się na jej ciele, a także na kontroli zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana. Proces szkolenia psa do pracy polegającej na sprawdzeniu osób pod kątem posiadania substancji zabronionych prawem różni się nieco od czynności dotychczas prowadzonych, jakie zawierał katalog umiejętności psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków. Pies jest zwierzęciem niezwykle czułym na zmiany postawy ciała człowieka i błyskawicznie może zmienić swoje reakcje i zachowanie. Ponadto nie każdy pies czerpie radość z bliskiego przebywania przy człowieku. Czasem psy mogą się czuć w takiej interakcji niekomfortowo, zwłaszcza jeśli chodzi o przebywanie blisko zupełnie nieznanymi osobom, których zachowanie może być nieprzewidywalne, dynamiczne, chaotyczne. Proces nauki w przypadku psów służbowych wymaga skrupulatnej generalizacji, czyli nabywania umiejętności wykonywania zadań w różnych warunkach, przy różnych rozproszeniach. Dodatkowo, jeżeli dana umiejętność ściśle wiąże się z interakcją z innym żywym organizmem, należy przeprowadzić szkolenie z pełną starannością i uważnością w oparciu o wiedzę dotyczącą potrzeb, instynktów oraz behawioru psów. Patrząc na tę kwestię od drugiej strony, czyli od strony komfortu ludzkiego, tu także warto uświadomić sobie, że zdarzają się przypadki kynofobii, czyli zaburzenia polegającego na chorobliwym lęku przed psami, niekiedy prowadzącego do ataków paniki lub panicznej ucieczki, co w sytuacjach kontroli osobistej może być źródłem nieporozumień. Taka kontrola powinna być wykonana bez żadnych szkód oraz zagrożenia dla życia lub zdrowia. Powyższe warunki muszą być uwzględnione w procesie szkolenia. Zmiana ta niewątpliwie wpłynie na wydłużenie czasu trwania kursu w zakresie niezbędnym do wprowadzenia tej umiejętności.

Fot. 2. Przeszukanie przez psa pojazdu w celu odnalezienia zapachu narkotyków.

Fot. 3. Pasywne oznaczenie źródła zapachu narkotyków w pojeździe.

Fot. 4. Pasywne oznaczenie źródła zapachu narkotyków w pojeździe.

PSY SŁUŻBOWE DO WYSZUKIWANIA NARKOTYKÓW

Fot. 5. Pies służbowy podczas treningu detekcji zapachów narkotyków.

Fot. 6. Pies służbowy podczas pasywnego oznaczenia źródła zapachu przy przeszukaniu pojazdu.

Fot. 7. Pies służbowy podczas treningu detekcji zapachów narkotyków.

Fot. 8. Pies służbowy podczas treningu detekcji zapachów narkotyków.

Zdj. 1-8 - A. Walasek.

Warto również nadmienić, że w ostatnim czasie zostały zgłoszone propozycje kolejnych zmian w programie kursu specjalistycznego dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków. Dotyczą one rozszerzenia katalogu umiejętności psów do wyszukiwania zapachów narkotyków o wyszukiwanie zapachu mephedronu oraz metamfetaminy. Wynika to z rosnącego udziału substancji psychotropowych z grupy II-P¹ w obrocie na rynku narkotykowym.

Jedną z cech dobrego szkolenia jest jego ciągła aktualizacja i dostosowanie do zmieniającego się otoczenia i panujących warunków. Wraz z ewolucją działań przestępczych w zakresie rynku narkotykowego modyfikacjom ulegają także działania służb wyspecjalizowanych w zwalczaniu tego typu przestępstw. Mając po swojej stronie tak ogromną potęgę, jaką są psy i ich ponadprzeciętne zdolności węchowe, mamy szansę wykrywać narkotyki tam, gdzie nasze ludzkie zmysły i urządzenia pomocnicze nigdy by nie dotarły.

Summary

Program changes in the scope of training service dogs for drug detection

The article concerns program modifications in the scope of training service dogs for drug detection. Changes in the catalog of service dogs' skills of the discussed category are presented. The first of them specifies the method of marking the place from which the scent of drug comes. The second important change in the course program, which has increased the training time by 30 days, is the ability to search a designated open area.

Moreover, the article announces work on the introduction of another program changes. One of them will enrich the catalog of skills of drug detection dogs by checking people to the extent necessary to detect the presence of narcotics, psychotropic substances and their precursors. The second modification is planned to expand the abovementioned catalog of dogs' skills by the ability to search for the smell of mephedrone and methamphetamine, due to the growing share of these psychotropic substances of group II-P¹ in circulation on the drug market.

Tłumaczenie: Katarzyna Olbryś